

1. משנה מסכת אבות פרק ב משנה ג

הו זהירין ברשות, שאין מקרבין לו לאדם אלא לצורך עצמן, נראין כאוהבין בשעת הנאתן, ואין עומדין לו לאדם בשעת דחקו:

2. בית הבחירה למאירי מסכת אבות פרק ב

הו זהירין ברשות - ר"ל במלכות ובשולטנות, שלא יתקרבו להם יותר מדאי, ולא יפתם מה שיראו לפעמים שהם מראים עצמן כמתאהבים ומסבירים להם פנים. שאין מקרבין את האדם אלא לצורך עצמן - והם נראים כאוהבים בשעת הנאתן, כלומר בשעת שהם צריכים ליהנות מהם. ואין עומדים לו לאדם בשעת דוחקו - כלומר, שבעת צרתו לא יזכרו לו שום חסד שעשה עמהם.

3. מדרש שמואל אבות פרק ב משנה ג

הו זהירין ברשות - כלומר שלא די לאדם שיקיים דברי התורה לבד כי גם צריך לו עוד להיות מקדש עצמו במותר לו, ואף בדברי הרשות, וז"ש: "הו זהירין ברשות" - כלומר, אפילו בדברים שיש לכם רשות מן התורה לעשות, כענין להרבות במאכלים המותרים, הו זהירין בהם, שאין מקרבין לו לאדם - אלו הדברים ותענוגי העולם הזה אין מקרבין את האדם להמשיך לו תועלת מהם, אלא לצורך עצמם לבד לצורך התענוגים עצמם, כלומר שילך אחריהם לבד, משום שנראים כאוהבין בשעת הנאתן - כי בשעה שנהנה האדם מן המאכל ההוא וטועם ממנו, נראה לו המאכל ההוא כאוהב אותו כ"כ, נחת רוח עושה לו בשעה שהוא נהנה, אבל לא שימשך לו מהם שום תועלת...

4. משיחות הרבי מליובאוויץ זצ"ל תשל"ט

השאלות במשנתנו: א) לכאורה אין בהוראה זו עניין לעבודת ה', ופשיטא שאינה הנהגה של מילי דחסידותא. ב) לכאורה אין זו הוראה השוה לכל נפש, שהרי היא מכוונת רק לאנשים כאלה שיש להם עסק עם השלטונות. ג) בפרק ראשון שנינו "ואל תתוודע לרשות", היינו שיש להשתדל לא להיות ידוע ומוכר לשלטון, וכאן אומר שיש להתעסק עמם, אלא באופן של זהירות. והביאור: "רשות" הם ה"שליטים" שבאדם - שכלו ומידותיו. ואמר "הו זהירין ברשות", כי האדם מוכרח וזקוק ל"שלטון" זה אך עליו להיות זהיר בו, כי לפעמים מתאווים המוח והלב דבר בלתי רצוי, ואז על האדם לדעת שאף שהן "מקרבין לו לאדם ו"נראין כאוהבין", הרי זה "לצורך עצמן" ול"הנאתן" בלבד.

ובאופן אחר קצת יש לומר, דהכוונה ב"רשות" לשלטון של היצר הרע, והפירוש ב"מקרבין לו לאדם" ו"נראין כאוהבין", מבואר על פי הידוע שאחד מתחבולות היצר הרע הוא להופיע כ"אוהבו" של האדם ו"מסכים" לו בכל אשר יעשה, גם בהנהגה טובה, אלא שמשפיע עליו לעשות הנהגה זו מתוך פנייה או בקרירות בדרך "מצוות אנשים מלומדה", וע"י זה לוכד את האדם ברשתו עד שמסיתו גם לדברים אסורים רחמנא ליצלן. ועבודה זו היא במילי דחסידותא, כי ממידת הדין רשאי האדם לא לעסוק כלל עם ה"רשות" דהיצר הרע (ובלבד שיהיה שלם במעשה בפועל), אך במידת חסידות חייב להתעסק עם היצר הרע על מנת להפכו לטוב, וכמאמר רז"ל: "בכל לבבך - בשני יצריך", אלא שעליו לעשות זאת מתוך זהירות יתירה - "הו זהירין ברשות". ועל דרך זה יש לומר בפירוש: "ואל תתוודע לרשות" - צריכים להתעסק עם ה"רשות" כנ"ל, אך לא באופן של "דעת" - מלשון התקשרות והתחברות.

5. משנה מסכת אבות פרק ב משנה ד

הוא היה אומר: עשה רצונו כרצונך כדי שיעשה רצונך כרצונו, בטל רצונך מפני רצונו כדי שיבטל רצון אחרים מפני רצונך.

6. פירוש רש"י על אבות פרק ב משנה ד

עשה רצונו כרצונך - שאפילו בשעה שתעשה חפצך תעשה לשי"ש: כדי שיעשה רצונך כרצונו - כדי שיתנו לך מן השמים טובה בעין יפה: בטל רצונך מפני רצונו - שתחשוב הפסד מצוה כנגד שכרה: שיבטל רצון אחרים - הקמים עליך לרעה.

7. פירוש רבינו יונה על אבות פרק ב משנה ד

הוא היה אומר עשה רצונו כרצונך - כאשר האדם עושה רצון עצמו בחפץ ובתאוה, כן יעשה לו רצון הקב"ה, ולא להפריד רצון הקב"ה ית' ורצונו, אך לעשות שניהם דבר אחד, ר"ל שלא יהיה לו רצון כי אם דבר שהוא לרצון לפני ה'... וכן בדוד הוא אומר (דה"א כ"ט י"ד): "כי ממך הכל ומידך נתנו לך". ונתן עצה לבני אדם להתגבר על טבעם לעשות כחפץ ורצון השי"י גם בממונם ובקניינם, כי ה' נתן הכל ופקדון הוא בידם, ובהעלות אל לבו זה עכ"פ יעשה מהפקדון רצון הבעלים שהוא הקב"ה ובוזה לא ידאג בתתו לצדקה, ויעשה רצונו כרצון הקב"ה ברצון ובטוב לבב.

8. אמת ליעקב מסכת תענית דף כה עמוד א

וזהו ג"כ מאמר התנא: "עשה רצונו כרצונך כדי שיעשה רצונך כרצונו", כלומר שתעשה מה שרצונו של הקב"ה עליך - תקבלו בשמחה כאילו הוא דבר שהיה ג"כ רצונך עליי. ואם רצונו של הקב"ה עליך שתהיה עני, תקבלו בשמחה כאילו היית עשיר - שהרי נתמלא רצונך ואז היה לך שמחה בוודאי, כמו כן תקבל בשמחה בהיותך עני, כיון שרצון הקב"ה הוא כך. "כדי שיעשה רצונך כרצונו", כוונתו, כי הבא לטהר מסייעין לו (יומא לח ב), ואם תרצה לקבל בשמחה רצון הקב"ה, אז יעשה רצונך כרצונו, כלומר שסייע אותך שלא יהיה רצונך רק על מה שהוא רצונו.

9. תלמוד בבלי מסכת ברכות דף יז עמוד א

ורבי אלכסנדר בתר דמצלי אמר הכי: רבון העולמים, גלוי וידוע לפניך שרצונו לעשות רצונך, ומי מעכב? שאור שבעיסה ושעבוד מלכיות. יהי רצון מלפניך שתצילנו מידם, ונשוב לעשות חוקי רצונך בלבב שלם.

10. מרן הרב זצ"ל מוסר אביך עמוד יד

והנה התפלה היא בדיקה גדולה לאדם אם הוא מטהר נפשו באמת כרצון יוצרו יתברך, ואם הוא קרוב לעשות רצונו כרצון קונו. על כן מאוד חייב האדם להיזהר שלא ימשך אחר רצון עצמו בהנאות הגוף ממאכל ומשתה וכיוצא בזה, כי יוטבע בו טבע חמרי עד שלא ירגיש בעצמו שהדברים האמתיים הקדושים חסרים לו, ואם כן יאבד תפלתו שהיא כלל גדול בעבודה, כי כיון שמתנחם במה שיש לו לאכול ולשבעה וכאלה ההבלים, לא יצייר בהתפללו בשבח "עלינו לשבח" שיתוקן עולם במלכות שדי והאלילים יכרתו והרשעים יפנו אליו יתברך, כי מה יזיקו האלילים לאשר עיניו ולבו למלאות כרסו מעדנים... על כן יתחזק האדם ויתחכם ויראה עצה לנפשו... שנדע ונשכיל מה הוא יתברך דורש מאתנו ומהו הישר והטוב ללכת בדרכיו.

11. תפילה עתיקת יומין מתוך התכלאל מברכות השחר

שמע ה' קולי בשיחי, בהתעטף לפניך רוחי ונשמתי, ותפל נא תחנתנו לפניך, ותשמע צעקתנו ממעונך, ותהיה תפלתנו רצויה לפניך, כקטורת סמים על מזבחך. יהי רצון מלפניך ה' אלהי ואלהי אבותי, לטהר מערכי רעיוני, ולכוון מענה לשוני, ותחשכני מזדונות, ותנקני משגיונות, ותמחול לי כל עוונות, ותהיה עם לבבי בעת מחשבי, ועם פי בעת הטיפי, ועם ידי בעת מעבדי, ועם רגלי בעת הילוכי, ואל אומר לפניך דבר שלא כרצונך, וגער בשטן ואל יבהילני, וביצר הרע ואל יכשילני, והאר פניך אלי, ונתת מהודך עלי, וקבל תחינתי, ורצה בהשתחיותי, ועזרני על דבר כבוד שמך וחנני. בזאת אדע כי עשית עמדי חסד, וכי חפצת בי ותציבני לעמוד לפניך לעולם. יהיו לרצון אמרי פי והיגיון לבי לפניך, ה' צורי וגואלי.